

KRYNICA

TYDNIOWAJA SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Adm.: Wilnia, Zawalnaja 7.

Redakcyja adčyniena ad 9 h. ran. da 7 h. wieč.

„Krynica“ kaštuje: na hod 6 zł.; na miesiac 50 hr.

Asobny numar kaštuje 15 hr.

SPOR LITOŬSKA-POLSKI.

Užo minaje bolš-mienš piac hadoŭ, jak wiadziecca zaŭsiody spor miż Litwoj i Polščaj za Wilniu i prylehłyja da jaje ziemli. Spor hety i da siańnia nia źniaty z paradku dzienaha i dalej žjaŭlajecca zusim šwieżym i żywym.

I ničoha dziŭnaha. Hranica miż Litwoj i Polščaj ustanoulena aružnaj siłaj hien. Želihoŭskaha, a 15 sakawika 1923 h. pryznana ja radaj ambasadaŕaŭ, sporu litoŭska-polskaha nie raźwiazala, a tolki jaho išče bolš za-wastryła i pahłybiła.

Pakidajućy ũsie inšyja niawyhody, wynikajućyja z takoha palityčnaha pałažeńnia dla abiedźwiuch staron, prypomnim asabliŭšuju niawyhodu i škodu pradusim u żyćci ekanamičnym i to pieraważna dla Polšcy. Dziakujućy warożym adnosinam miż Litwoj i Polščaj, hranicy miż imi ũsciaż zamkniony, a dawoli šyrokaja Wilenščyna adrezana ad najbliżejšych šlachau—čuhunki i Niemanu, spaŭčajućy hety kraj z zahranicaj. Handlowyja znosiny z zahranicaj praz daloki Hdansk dla ekanamičnaha żyćcia Wilenščyny niazwyčajna niekaryсны.

Apošnim časam Polšča źwiarnułasja da rady ambasadaŕaŭ, kab pry jaje pasrednictwie nawiazać z Litwoj handlowyja znosiny. Rada ambasadaŕaŭ dała ab hetym znać Litwie. Dyk wot-ža nie adrećy budzie tut paznajomicca z dumkaj u hetaj sprawie Litwy.

Litwa na pišmo da jaje rady ambasadaŕaŭ miż inšym zajawiła:

— „Polšč dabiłasja sučasnaj hranicy z Litwoj aružnaj siłaj, łomiaćy asnaŭnyja prawy Litwy...

Kali miż Litwoj i Polščaj majuć być naładžany narmalnyja adnosiny, to pradusim treba ũstanawić i pryniać hranicy abiedźwiuch dziaržaŭ. Urad litoŭski ũwaža-je, što jaho suwerennyja prawy na abšarach Wilenščyny tolki časowa strymany. Pakul Polšč zajmaje hety kraj Litwa nia moža pryznać polskaj suwerennaści, nakinutaj si-łaj hetamu kraju. Urad litoŭski nia moža tak-ža zraćysja prawa pryznawać žycharaŭ Wilenščyny za hramadzian Litwy, a tak-ža nia moža zraćysja prawoi na dziaržaŭnuju majemaść, što znachodzicca ũ Wilenščynie...

Urad litoŭski nadzieicca, što dziarža-wy Ententy prawy jaho pawinny razważyć padrabiazna i sprawiadliwa, a dzieła hetaha ũrad litoŭski prapanuje sklikać narađu z učasćciem Ententy, Polšcy i Litwy“...

Jak baćym Litwa rašuća i ćwiorda nie pryznaje siańniašnich hranic z Polščaj, a Wilenščynu ũwažaje za swaju ũłasnaść.

Adnak heta-ž Litwa wyjaŭlaje dobruju wolu i prapanuje eŭrapejskim dziarżawam sklikać narađu dzieła paważnaha i hruntouŭnaha razhledžańnia sporu Litwy z Polščaj i dzieła hetaha sporu zlikwidawańnia.

Ci sapraŭdy hetyja dziarżawy dahawo-racca miż saboj? Adkaz prosty: dahaworacca, kali buduć ustupki z boku Polšcy, bo Litwa

nia maje čaho ūstupać. Ci Polšč sapraŭdy pojdzie na niejkija ūstupki — pakaža čas.

Aprača ūsiaho hetaka musim tut adznačyć, što jak Litwa tak i Polšča ū swaim spory za Wilenščynu nie pawinny zabywacca ab narodzie biełaruskim, jaki tak šybka adradža-jecca, jaki tut ahułam biaručy znachodzicca ū bolšaści i jaki blizu wyklučna zasialaje ūschodnija pawieły Wilenščyny.

Tymčasam Polšča ab hetym zusim zabyłasia, bo, jak bačym, užo niekulki hadoŭ, jak da biełarusaŭ Wilenščyny, tak i ahułam da biełarusaŭ, što znachodziacca pad jaje pana-wańniem, — ušciaż tasuje palityku warożuju, ūšciaż nie zdawalniaje nat' najmienšych prawoŭ biełarusaŭ, jak u žyćci ekanamičnym, tak i ū kulturnym.

Usio heta jak litoŭcy, tak i biełarusy pawinny brać pad uwahu i zhodna z pryhożaj litoŭska-biełaruskaj historyjaj i nadalej pawinny ūkładać swaje palityčnyja adnosiny.

„ŚCIERAŻYCIESIA FALŠYWYCH PRAROKAŭ!”

Usie my wiedajem, što Bielaruski Narod pa religii dzielicca na dżwie niaroŭnyja častki: bolšuju — prawasłaŭnuju, mienšuju — katalickuju.

Usie my čujem, što hetki raździeł u wiery jość niečym nie chryścijanskim, — bo Chrystus adzin, praŭda adnaja, i wiera pawinna być adnoj.

Usie my wiedajem, što jak u carkwie prawasłaŭnaj, hetak i ū kaściele katalickim biazupynna molacca

ab złučeŭni ūsich u adno, kab było — pawodle dumki Chrystusa — adnoje stada i adzin Pastyr.

Usie my čuli, što kališ na ziamli našaj nastupiła i trywała doŭha hetkaje złučeŭnie ū wiery, była Unija, była zhoda relihiijnaja ū bratnich halinach biełaruskaha narodu; abrađ ūschodni ū prawasłaŭnych, i łacinski ū katalikoŭ nie pieraškadžali čucca i być adnym u wiery Chrystowaj.

Usim wiedama, što z winy Polšczy, katoraja pahardžała, prosta nienawidzieła Unijackaj Carkwy, ūwa-żajučy jaje za niešta horšaje, pašledniaje, a pašla iznoŭ z winy Rasiei, što mučyla, prašledawała ūnija-taŭ, žadajučy ich pieraciahnuć na carskaje prawasłaŭ-jie — Unija na ziamli našaj sčachła, zhasła. 1839 hod byŭ apošnim u žyćci Unii na ziamli Bielaruskaj.

Ale minuli carskija ździeki, minuła i niawola, kali carkoŭnaje žyćcio kirawałaš carskimi ūkazami. Častka biełaruskaha prawasłaŭja siahoŭnia apynułaš iznoŭ u miežach Polskaj Dziaŭżawy, Polšczy katalic-kaj... Zdawałaš woś ciapier adżywieć pažadanaja dušy chryścijanskaj Unija, Unija, katoraja ū nas jašče nia-daŭna żyła ū pamiaći ludziej starych.

Ažno i bura wajennaja prajšla, ūsio zdajecca kryšku supakoiłaš, a ab Unii i dalej cišynia, jak i by-ła. Dy i sapraŭdy nia lohka joj na świet pakazacca. U paniaćci adnych — Unija ū miežach Polšczy — heta jość iznoŭ niejki padchod palityčny, ū paniaćci druhich — uzhadawanych waroža caryzmam da katalictwa — Unija heta niešta niemahčymaje, škodnaje.

Cikawić tut nas pradusim, čamu ūrad polski źjaŭlajecca praciŭnikam Unii? Bo čuje ūrad, što hetkim sposabam bliżej zojducca miż saboj biełarusy, hetkim sposabam ichniaje žyćcio kulturalnaje pryjmać stanie jašniej swoj wyhlad asabisty, hetak jarčej zary-sujucca hranicy žyćcia biełaruskaha, a tady spolščyć

Wajenny Ihun.

(Manaloh).

...štož! wy siadzieli, znakam tym, u chacie, a ja kroŭ praliwaŭ. Wajna, wajna! skolki strachu... Kroŭ inšy raz ljecca tak, znakam tym, jak rečka. Tut ciabie režuć, tut ciabie bjuć, tut koluć, stralajuć, a ty idzieš napierad i, znakam tym, nie baišsia. Hłaŭnaje dzieła kab nie ahladacca: ahlaniešsia — ūsio prapała — zabjuć! Raz u akopie takaje było zdareŭnie: stralajem, aź strelby haračyja zrabilišia, kala mianie tawaryš, aź tut kali trachnie bomba, dyk u jaho abiedźwie ruki i adbiła, jon heta apiorsia, a tut aficer jak kryknie na jaho: „ty, znakam tym, čamu nie stralaješ?!“ A jon kaža: „dy ū mianie i ruk niamašaka“. Adkul byŭšy sanitary jaho padchapili, niasuć. Tut druhaja bomba...

trach! Sanitaraŭ pabiła, dy biazrukamu haławu adar-wała. Ale ničoha: padskočyli druhija, schwacili jaho, znakam tym, u balnicu niasuć, a jon prosicca: „brat-ki, aściarožna!“ Dy niama času, — braznuli jaho ab stoł; a dochtary, kab ich niemać, adlačyli, ničoha; tolki ūžo na front nia zdatny byŭ.

A niemiec, kab jon zhareŭ, wot chitry! Jak puścić samalotaŭ, — jak pčoly hudziać; dyk ich tysiać sorak nad nami krucicca. Hu, hu, hu! A adzin... wot byŭ śmiech... (Śmiajecca, zaliwajecca i ūsio padkrykiwaje: „oj-jó-jó!“) ...aha! spuščaje da nas na wiaroŭcy butelku z hareł-kaj i kartačku, što, znakam tym, zdawajciesa — u nas takaja harełka! A ja kali kryknu: „chwataj za wiaroŭ-ku!“ dy tut sam padbieh, dy ciahnuć, dy ciahnuć!... Ściahnuli z cełaj mašynaj. Ho! niemiec płakaŭ, mia-nie ū ruki caławaŭ; dy hodzi tabie ludziej kryūdzić!...

Mnie zatoje kryż pryšłali, ale aficer, złodziej,

narod biełaruski budzie ciażej, prosta niemahčyma; a raz narod pačuje ũ sabie swajo asabistaje „ja“, tady ũžo zachoča prajawić i życio swajo hramadzianskaje ũ adpawiednych formach ułasnej niezależnaści. Woś čamu Unija, sprawa zdajecca i świataja, a tak nialuba ũradu polskamu.

Dyk prycichła sprawa, čakajućy niejkaŕ žmieny, mo' lepšych, bolš spahadliwych časaŭ.

Ażno čujem, što žjaŭlajuca niejkiŕa misijanary, niejkiŕa ksiandzy, kažuć byccam Jezuity, niedzie pad Pinskam, pad Słonimam i što jany robiac? — heta-ż jany Uniju šyryć pačynajuć miż našym biełarskim narodom. Dziwa! heta-ż użo dazwoliŭ urad na Uniju, — palepšaŭ, adpuściŭsia?! Što heta takaje? Użo, znača, pašyrać Uniju, heta — nia škodzić dla palityki polskaj? Ci-ż heta Źond polski sapraŭdy stajecca dabradziejem biełarskaha narodu? Čakajem, što budzie, — mo' palohku jakuju ũbačym chutka, tym boleŕ, što i na biełaruskuju mowu ũ sudach, u szkołach, u ũradach dazwalaŕe. Woś dumajem para nastała lepšaja.

Ażno čujem p. Hrabski ciešyć usiomahutnych u Polšcy endekaŭ: budźcie spakojny, biełarusy ničoŕa nie dastanuć, heta my zrabili tak tolki dla wačeŕ, kab zahraničnyŕa dziaŕżawy padumali, što byccam my dobryŕa, sprawiadliwyŕa. — I sapraŭdy, palityka ũcisku biełarusau astatasia i daleŕ u Polšcy.

Woś čamu, čujućy ab žjawiŭšychsia „apostałach“ Unii, my prosta ũskryknuli, što heta takaje?! — Adkaz prosty: tut sprawa niačystaja.

Heny dazwoł panoŭ Hrabskich, našych zaciatyŕh worahaŭ, i ichniaŕa apieka ničoŕa dobraŕa nam nie warożać. Henyŕa „apostał“ niasuć ściaŕh Chrystowy i im zasłaniajuca, ale za henaj zasłonaŕ użo my widzimy, bo wyłaziac na wierch (jak šyła z miaška), woŭčyŕa zuby palityki endeckaj, katoraja na śmierć nas

nienawidzić, katoraja choča mowu našuju i imia Biełarusi skasawać, kab i nia čutna było.

I hłaŕma, jak henyŕa „apostał“ padchodziać da našaha prawasłaŭnaha narodu. Pa polsku z pačatku ũ nikatorych miajscoch bajacca jašče hawaryć, bo ich-by prahnali, — tady jak-ža ŕziartajuca, ũ jakoj mowie? Kożnamu zdajecca, jak-ža-ż inakš, wiedama da biełarusau pa biełarusku. Aż nie, bo pa rasiejsku! I čamu? Ci tut Rasieja, ci tut rasiejcy? — Nie! — Dyk čamu-ż? — Bo ũ hetkich „misijanarach“ jošć niejkaŕa, prosta šalonaja, nienawiść da ũsiaho biełarskaha. Jany nas za ludziej, za narod nie ũważaŭc, i čurajuca mowy našaj nawat tam, dzie jaje pradusim używać było-b patreba — haworaćy da dušy, da serca ab Bohu samym.

Dyk čaho-ż jany siudy da nas pryšli? — Kab nas społšcyć cieraŕ relihiju, bo i pačynajuć użo błaŕa, chitra i adnačasna nierazumna, ũżywaŭc rasejskaj mowy, kab chutka z lohkašciu zamianić jaje mowaj polskaj.

Woś jakich majem prarokaŭ na ziamli našaj biełarskaj! Ci heta paślancy Bożyŕa, Chrystowyŕa? — Oj widna, čyje inšyŕa!

Boh satwaryŭ nas, ad Jaho majem usiu pryrodu našuju biełaruskuju, pryrodu, katoraja najboleŕ prajaŭlajuca ũ mowie našaj rodnaŕ. Ci-ż sapraŭdnyŕa paślancy Bożyŕa mahli-b nienawidzieć taho i nišcyć toje, što Boh satwaryŭ? — Nie, bo Boh prociŭ siebie nia jdzie. — Chrystus nam daŭ relihiju nowuju, ale dajućy jaje, ci Jon dumaŭ žnišcyć charaktar pryrodny čaławieka i narodu? — Nie! — Relihiŕa tolki pakazywaŕe pryrodzie ludzkoŕ wyšejšuju metu i wiadzieć da jaje. Chrystus pryšoŭ na świet dzieła śčaćcia ũsieŕh narodaŭ, swaim wokam Bożym hlanuŭ Jon šyroka na świet ceły, Jon-ža nie palitykant partyjny, Jon prynios

sabie zabraŭ, bo ũ nas familii padobnyŕa: jon Iwanouŭ, a ja (stydliva) Bałtunowić. Hety aficer usio mianie kryŭdziŭ. Druhi raz... nie! lepiej ja pašla ab hetym skažu. — Choćycie ciapier? Nie, nie... pašla, pašla!

— Nu wot, raz my rabili nastupleńnie. Ja wyskaćyŭ, aŭ tut niemiec, — hruby, jak bočka, da mianie, znakam tym, dy z bombaj ručnoŕ. Heta takaja štučka: jak paciahniesz za šnurok, tahdy šczytaj: „raz, dwa, try“, dy łob napierad, bo ciabie samoha razarwie. Jon, znakam tym, toŕ hruby niemiec, kali zamachniecca na mianie, kali rwanie za šnurok, dy pa francusku — „ein, cwei, drei!“... Ja widžu — śmierć — dy jak skikanu da jaho, dy chap jaho za ruku! wot tak i trymaju ũ hary, a bomba pišćyć — šypić...

I što? — pytaŕeciesia, — što było? Ničoŕa. Bomba trach! dy nas abodwuch i razarwała.

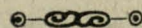
Ja, znakam tym, prywykšy, dyk mnie ničoŕa a jon, padła, wot nosam kruciŭ!

„Aha, — kažu jamu, — budzieš ty mianie pomnić!“ A jon usio pa francusku: „fajer, fajer!“ znakam tym, piaćeć, balić...

(Tut wychodzić sałdat u šyneli, dy słabym hołasam haworyć) — „Ludcy dobryŕa, nia wiercia, čmucić, — ja jaho znaju. Cełuju wajnu prasiadzieŭ u šawieckaj majstroŭni, wun palec čorny“.

— Łhun: „Palec čorny? hdzie? (abciraje kala portak). Heta ja tak papeckaŭ... ja zaraz pamyju... nie, nia śmieŕciesia!“ (Da sałdata) — „Ty sam šawiec... nie, ja zaraz; dy cicha! chto śmiajecca? Ha? — dy ja pašla ũsio rastumaču, ũsio, jak hety pojdzie, pašla, pašla...“ (wybiahaŕe).

Wincuk Adważny.

usim klič sprawiadliwaści, swabody. I sapraŭdy niwodnaja relihija hetak nia spryjaje pryrodzie čaławieka, narodu, jak relihija Chrystowaja, kali jana zhodna z Ewanhielijaj u żywćio ŭwodzicca.

Dyk woś iznoŭ, što skazać majem ab henych palityčnych „apostałach“ Unii? Tut uspomnił nam słowy ewanhieličnyja: „Ścierażyciesia fałšywych praroakaŭ!“ I sprawiadliwa nazwać ich hetak možam, bo što-ż jany jak nie waŭki ŭ awiečaj skury! Časam jany mo' pakażacca i prychilnikami našymi, ale heta tolki na sławach, hetak jak robić i p. Hrabski, a ŭ żywći što? — Adnyja ździeki, paharda i bolš ničoha.

Na padmohu polskim misijonaram pryjechać majuć, ci mo' ŭžo i jość, niekijja kažuć Jezuity zahranicnyja z Francyi, ci Niamieččyny. Što-ż nam ab ich skazać? — I jany z relihijaj niasuć nam tuju samuju kryŭdu, niesprawiadliwaść, tolki što mo' niaświedama heta robić. Ci možam mieć da ich niekaje dawierje? — Nijakaha, pakul jany iduć pa śladoch polskich endeakaŭ.

Kali Bazylijany z Halicyi rychtawaliś na rodnuju Ukrainu, kab tam pašyrać Uniju, dyk Žond polski dazwołu nia daŭ, a zdajecca chto-ż maje bolšaje prawa pracawać nad adradžeńniem Unii na Ukrainie (a toje samaje i na Bielarusi), jak nie Bazylijany, katoryja majuć i ŭ proślaści Unii swaju pryhožuju historyju, katoryja jašče i siańnia znajšli-by tut swaje daŭniejšyja cerkwy i kłaštary! Čamu-ż roznyja pany Hrabskija ab ich słuchać nia choćuć, a naadwarot: łaskawym wokam hladziać na henych nowych „apostałach“ Unii?

Unija nam usim pažadanaaja, ale sprawa heta nadta šwiataja, kab maŭta jeju kirawać niekajaja palityka. Dyk woś, my nie znachodzim mahčymym uwierć siahońnia ŭ ščyruju prychilnaść hramadzianstwa polskaha dla sprawy Unii, dy i naahuł nia wiedajem, ci henuju spahadnaść i ščyraść my kali ŭwidzim. Bo nawučyła nas proślaść i wučć ciāpier biazupynna — na žal duža balučaja — sučasnaść. Možna zakidać pryhožańkami kwietkami swajoj katalickaści i tumanić woćy kamu, ale nas atumanić musić užo nia ŭdasca nikoli — nadta dobra my znajemsia. Unija nam pažadanaaja — prahniem jaje ščyra — čakajem pracownych sił — ale nia jnakš, jak u imia Bożaje, ŭ imia Chrystowaje.

Raman Žywučka.

∴ ЗМАНЯЎМОСІА ЗА БЕЛАРУСКУЮ ШКОЛУ! ∴

DA NAS PIŠUĆ.

ČAS PRAHLANUĆ!

Zalesie, Sakolskaha paw. Pišućy da paważanaj „Krynicy“ pierš na pierš wielmi dziakuju Panu Redaktaru za wysyłańnie jaje da našaj wioski. Jana tut wielmi patrebnaja, bo nia hledziaćy na toje, što kala dwuch hadoŭ ciačeć da nas, adnak jašče nie pramyła swajej čyścieńkaj wadzicaj zaspaušych waćej Zalesianam, dyj cełaje Zalesianskaje parachwii. U kancy ŭžo choćacca skazać sławami niekajaha karespudenta z „Krynicy“ Sakolskaha: „što tut ludzi durniejšyja ad awiećak“. Nijak nia mohuć uciamić, što možna być ščyrym bielarusam i razam dobrym katalikom; i chacia nia lubiać ciāpieraśnych polskich paradkaŭ, i straśna narakajuć na ich, adnak, nia choćać pryznacca, što jany bielarusy, nia hledziaćy na toje, što ŭsie haworać čyścusińkaj bielarskaj mowaj.

Dyk kali ŭ Zalesianaŭ, dyj u cełaje našaje parachwii nie pamiorła naša rodnaaja bielarskaja mowa, dyk dumaju, što ŭsiož tam kaliś „Krynica“ pramyje im woćy. Kapla wady z časam pramywaje jamku ŭ kamiani, a niaŭžo-ż cełaja krynica čyścusińkaj wadzicy, wypływajućaje z našaje kulturnaje **bielarskaje stalicy Wilni**, nie pramyje im waćej i nia zbudzić ad haniebnaha doŭhaha snu!

Kali ty nia zmożyś pramyć usim Zalesianam ich zaskarupiełyja woćy i zbudzić ich ad haniebnaha snu, dyk tyja, katoryja ŭžo nia śpiać, pamohuć tabie ŭ hetym. — Buduć pradzirać im woćy dobrym słowam i przykładami.

A da was, darahija maje susiedzi, Zalesianie, i ŭsie ziamlaki z Sakolskaha paw. zwaročywajusia, kab wy trochi zastanawilisia, dyj padumali chto my hetkija. Nia ŭžoś wy astaniciosia zzadu ad druhich swaich bratoŭ z pad Wilni, a nawat bliżej, z pad Horadni! Tam užo dastali prawa wučć u školach, hawaryć i pisać padańni ŭ sudzie pa bielarsku, — was-ža pastawili jak wyniatok, śmiajućysia: što kali barany jašče śpiać, dyk možna rabić z imi, što nam padabajecca, i niama čaho im dawać zakonaŭ. Pahladzicie, bratki, na swaich, tych, katorych jość śmat z Sakolščyny, što skončyli nawuki i wyšli ŭ ksiandzy, ŭ dachtary, ci inšyja jakija čynoŭniki; jany amal što nia ŭsie z małymi wyniatkami nia čurajucca swaje bielarskaje mowy i nie bajacca prad usim świetam skazać, što jany **bielarusy**. Niaŭžo-ż wy dumajecie što jany was choćuć aśukać, abo wam horš zrabieć? Barani Boh!... — Atrachnicie, bratočki pył, jaki lażyć zdaŭna na waśnych duśach, hłańcie praŭdzie ŭ woćy! Zmyjcie hraź z waćej studzionaju wadzicaju, plywućaje da was z Wilni „Krynicy“! Adzieńcie čystyja wopratki na dušu i cieła, dyj kryknicie na ŭwieś świet: **što my ŭsie, ceły Sakolski pawieć, — bielarusy!** Ciāpier užo nia budziem takimi durnymi, jak kaliś. Užo wiedajem, što niama wiery polskaje, ani rasiej-skaje, a jość tolki katalickaja i prawasłaŭnaaja, i što ŭsie tyja kataliki, jakija ŭ chacie haworać pa bielarsku, ci, jak my prywykli nazywać, pa prostu, jość bielarusy. Taksama prawasłaŭnyja, što haworać pa bielarsku, nia jość rasiejcy, a tolki bielarusy. Usie budziem damahacca bielarskich szkoł i bielarskich kazańniaŭ u cerkwach i kaściołach!... Nia choćym,

Z Biełaruskaha żyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Biełaruskija nastaŭnickija kursy. Bieł. Školnaja Rada ũ Wilni, spoŭniŭšy ũsie wymahaŭni ũradu ũ sprawie adkryćcia bieł. nastaŭnickich kursaŭ, na prošlym tydni padała prośbu Wilenskamu Kurataru ab dazwole na arhanizawaŭnie ũ Wilni ũspomnienych kursaŭ.

Začwierdžaŭnie kanfiskaty. Sud 6.XI.24 začwierdziŭ kanfiskatu numeru 28-ha „Krynicy“.

Nowaja kanfiskata. Pa zahadu Kamisara Uradu na m. Wilniu Nr. 33 „Krynicy“ 16.XI.24 skanfiskawany za staćciu: „Išče ab škole“.

Kanfiskata „Sialanskaj Praŭdy“. U toj-ža dzień pa zahadu taho-ž Kamisara skanfiskawany Nr. 21 „Sialanskaj Praŭdy“.

Z Sawieckaj Biełarusi.

Biełaruskaść u Mahiloŭščynie. Nie prajšlo išče i hodu, jak mahiloŭski praletaryjat i sialanstwa wykazali swaju wolu ab dałučeŭni Mahileŭščyny da Sawieckaj Biełarusi, a ũžo na šwieža-ŭspachanaj hlebie nacyjanalna — kulturnaha ruchu zakrasawali pieršyja ũschody biełaruskaści.

U pastanowie Wyk. Akr. Kam. 20 kastryčnika 1924 hodu my bačym pieršyja kroki šyrokej biełarusizacyi dziaŭžaŭnaha aparatu i školy.

Zhodna z hetaj pastanowaj, ũsie addziely i orhany akruhowaha i rajonnych wykanaŭčych kamitetaŭ pawinny pierawieści ũsie dzieławodztwa na biełaruskuju mowu ũ praciahu hodu z dnia pastanowy II sesii CWK BSR. U pieršuju čarhu pierawodziacca na biełaruskuju mowu tyja orhany, jakija najbołš blizki da sialanstwa. Praŭda, ũsie žycharstwa inšych nacyjanalnaści aŭ moža zwaročwacca ũ ustanowy na swajoj rodnaj mowie, ale ũsie supracoŭniki dziaŭžaŭnych orhanaŭ pawinny wiedać biełaruskuju mowu, — inačaj jany buduć zwolnieny z pasad i zamienieny inšymi.

Dla ũsich sawieckich pracaŭnikoŭ buduć naładžany ũ самы karotki termin kursy biełarusaznaŭstwa.

Što-ž naležyć da školy, dyk u biahučym wučebnym hodzie nawučeŭnie ũ hrupach wiaskowych školaŭ i školaŭ haradzkoŭnaha typu z pierawažajućym likam dziaćciej-biełaruskaŭ pierawodziacca na biełaruskuju mowu zaraz-ža. Školnyja chory buduć skarystany pierawažna dla wywučeŭnia biełaruskaj melodyi. ũsie ũstanowy sacyjalnaha wychawaŭnia buduć z hetaha hodu zabiašpiečany patrebnym likam biełaruskich padručnikaŭ. Mahiloŭski pedahahičny technikum pawinien pierawieści wykładaŭnie na biełaruskuju mowu ũ praciahu hetaha-ž hodu. U skład jaho wykładčykaŭ zaraz-ža buduć ũwiedzieny biełaruskija pedahahičnyja kursy.

ũsie chaty-čytalni pawinny być zabiašpiečany patrebnym likam biełaruskaj literatury i hazet. U partyjnaj škole ũ hetym-ža hodzie buduć pawialičan lik hadzin pa biełarusaznaŭstwu.

Sialanskaja hazeta „Mahiloŭski Sielanin“ pamału buduć pierawiedzienu na biełaruskuju mowu.

(„Saw. Bieł.“)

Mahiloŭski pedahahičny technikum. U minulych hodzie ũ Mahilowie byŭ adčynien pedahahičny technikum.

Spačatku ũ technikumie zusim nie wykładalisia palityčnyja pradmiety i nia było bieł. mowy.

Z pačatkam nowaha wučebnaha hodu ũ technikumie pawinna była adbycca karannaja žmiena ũsioj pracy.

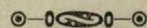
U wučebny plan byli ũwiedzieny palityčnyja pradmiety i biełaruskaja mowa; ũsio heta ażywiła žyćcio technikumu.

Pomniki starašwieččyny. U prawasłaŭnych cerkwach m. Turawa i siała Staražoŭcy jość staryja knihi i hramaty. Tak, naprykład, u archiwie Illinskaj carkwy znachodziŭsia trebnik Piatra Maŭiły (XVI st.) wydaŭnia 1639 h. Pradmowa hetaje knihi napisana bołšaj častkaj na biełaruskaj mowie — ũ joj sustrakajucca takija słowy, jak majuć, achwiary, parafijanie, i inš.

U Staražoŭcach u carkoŭnaj kniharni zachawaŭsia „apostał“ času Piatra Maŭiły, „Rewiskija kazki“ pačatku XIX stahodździa i ũkazy času Piatra Pieršaha.

ũsie hetyja knihi, jak histaryčnyja kaštoŭnaści, zabraŭ u hety čas pradstaŭnik Mazyrskaj akruhowaj palitašwiety z tej metaj, kab pasłać hetyja rečy siwoha minułaha ũ Biełaruski Dziaŭžaŭny Muzej.

Pamiatnik M. Bahdanowiču. Budućy jašče ũ Jaćcie, pišmieŭnik Ciška Hartny pawiedamiŭ, što pačalaŭsia ũstanoŭka pamiatnika na mahile Maksima Bahdanowiča. Na cymenawaj abmuroŭcy maŭiły buduć pastaŭlena piramida, na jakoj aprača farmalnaha pawiedamleŭnia — čto i kali pamioršy tut pachowan, jašče wysiačana sawieckaja hwiazda i pad jeju cytata (wypis) z adnaho wieršu poety.

Ministerstwa Skarbu paasobnym Izbam Skarbowym pierasłała hetki zahad, padpisany 27.X.24:

Min. Skarbu zahadwaje, kab Izby Skarbowyja z asabliwaj spahadliwašćiu razhladywali prośby sialan, zrujnowanych wajnoj, ab adsročy majantkowaha padatku.

Prośby z damahaŭniem adsročki bołš jak na 3 miesiacy, Izby Skarbowyja pawinny biezadkladna pierasyłać dzieła wyrašeŭnia Min Skarbu, ũstrymliwajućy adnačasna wypłatu padatku aŭ da razhładu prośby.

Z Sojmu.

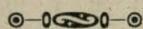
Telehramy pa biełarusku. U adkaz na interpelacyju Biełaruskaha Pasolskaha Klubu ũ sprawie admowy ũradoŭcami na telehrafie pryjmać telehramy, pisanyja pa biełarusku, ministar handlu i pramysławaści, parazumieŭšysia z ministram unutranych spraŭ, prysłaŭ na ruki maršałka Sojmu pišmo, ũ jakim tłumačycca, što niama nijakaje zabarony pryjmać biełaruskija telehramy, aby tolki jany byli na-

pisany łacinskimi literami. Uradoŭca, jaki admowiuŭsia pryńiać biełaruskuju telehramu, ŭłada paciahnuła da adkaznaści. Adnačasna razasłana instrukcyja da paštoŭa-telehrafnych ustanou, kab jany pryjmali telehramy ŭ biełaruskaj mowie, napisanyja łacinikaj.

Nowy Klub. 21.XI.24 u Sojmie paŭstaŭ nowy pasolski klub. pad nazowaj „Niezależna partja Chłopska“, jakuju stanowią: Wajawodzki, Bon, Haławać, Šapiel, Ballin i Šakun.

Ab napadzie na pasła Jaremiča asadnikaŭ u Prużanie i ab biaździejnaści ŭ hetaj sprawie palicyi, Bieł. Pas. Klub 14.XI.24 skłaŭ Sojmu ŭniosak, kab była wybrana komisija z 8 siabraŭ Sojmu dzieła razhladu hetaha dzikaha zdareńnia.

Z USIAHO ŚWIETU.

Polŝca. U mieście Lublinie niadaŭna adbyŭsia ŷjezd T-wa Apieki nad Kresami, heta znača nad nami. Na hetym ŷjeździe miż inšym pastanoŭlena: dabiŭacca ahraničeńnia dziejalnaści biełaruskich i ŭkraińskich pasłoŭ, damahacca ad katalickaha duchawienstwa, kab jano ŭ kaściele bierahło polskaści i staracca niedapuskać na ziemiach biełarуска-ŭkraińskich probaŭ pašyreńnia relihijnaj unii. Słowam, staraja i znana nam pieśnia!

Cikawa tak - ŷa adznačyc pałażeńnie handlu ŭ Polŝcy, jakoje widać sa ŷwieża - apublikawanaj statystyki za apoŭniaha paŭhodu akazŭajacca, što prywozu bołš, jak wywozu na 70 milionaŭ zł. Heta joŝć dakazam wialikaha zastoju polskaj pramysłowaści.

Litwa wysłała nowaha pradstaŭnika ŭ Rym pry Apostalskaj Stalicy. Italijanskija hazety pišuć, što hałoŭnaj metaj dziejalnaści hetaha nowaha litoŭskaha pasła budzie nie dapaścić daŭčeńnia časćcin Wilenskaj Dyecezii da susiednich polskich dyecezijaŭ, a heta z tej pryčyny, što sprawa Wilni iŝce akančaľna nia wyraŝana.

Jak bačym, Litwa ŭsiudy, dzie moŷa, stojka baronić swaich prawou zahranicaj; aprača taho jana tak-ŷa nia dremie i ŭ siabie doma. Na budućy 1925 h. wyznačana 183.000 hektaraŭ dworskaj ziamli dzieła padzieľu miż biezziamielnymi i maľaziamielnymi. A tak robić Litwa, bo wiedaje, što moc jaje ŭ zdarowych i mocnych sialanskich haspadarkach.

Sawieckaja Ukraina.

Z Charkawa polskija hazety padajuć takuju wiestku: — „Ksiondz Fiedukiewiç z Źytamiru pasłaŭ da Papy ŭ Rym list, u jakim piša, što, ŭ wyniku adsutnaści ŭ Radawaj Ukrainie ŭłasna katalickaha biskupa, katalicki kaścioľ na Ukrainie zaleŷyć ad... polskaha ŭradu, jaki liçyć katalickich ksiandzoŭ u SSRR swaimi aficyjalnymi ahientami.

Pawodle ks. Fiedukiewiça, ŝmat ksiandzoŭ na Ukrainie spaŭniajuć rol polskich ŝpijonaŭ, wypaŭniajućy daručeńni polskaha hienaralnaha ŝtabu. Zusim

aficyjalnija pradstaŭniki polskaha ŭradu daručajuć ksiandzam roznyja sumliŭnija daručeńni. Sam ks. Fiedukiewiç przyńajacca, što i jon daŭtawiu adnamu polskamu ahientu danyja ab dyspazycyi çyrownaj armii.

Aŭtar listu prosić Papu, kab jon nacisnuŭ na polski ŭrad, kab toj nadalaj nie karystaŭsia katalickim duchawienstwam dzieła palityčnych metaŭ“.

Ehipt choć daloka ad nas, ale treba nam ab im wie-dać, bo tam ciapier dziejucca duŷa cikawija rečy. Ehipt praz doŭhija hady byŭ całkom zaleŷnym ad Anhlji. Anhlja ŭ 1922 h. byccam przy-nała Ehipt niezaleŷnaj dziaŭŭawaj, ale pakiuła tam niekulki tysiać wojska, i nadalaj haspadaryć u Ehipcie. Asabliwa-ŷ mocna Anhlja trymajacca paŭdzion-naj časćci Ehiptu, što zawiecca Sudan. Ale Ehipcijanie stojka damahajucca poŭnaj niezaleŷnaści. Z hetaj pry-čyny apoŭnim časam wybuchła tam paŭstaŭnie. Zabi-ty anhielski hienaraľ hubernatar Sudanu. Paŭstaŭnie ŭzmahajacca. Anhlja pasyła je tudy bołš wojska.

Francyja i Anhlja, dačakaje ŷmieny ŭradu. Ciapie-raŝni socyjalistyčny ŭrad što-raz to bołš wyklikaje niezdawaleńnie ŭ ŷyrokich masach francus-kaha hramadzianstwa. Niezdawaleńnie raŝcie z pryčy-ny przyńaŭnia Sawietaŭ i z pryčyny što-raz to ciaŷej-ŝaha ekanamičnaha pałażeńnia. Dzieła zmahañnia z uradam utwaryłasia „Respublikanska - Narodnaja Li-ha“, ŭ skłaď jakoj uwaŷli roznyja palityčnija hrupy, niaprychilna nastroszeni da socyjalistaŭ.

U Hiŝpanii astatnim časam zakatławałasia nie na ŷart. U hetym krai, jak wiedama, parla-ment razahnany, a ŭsiu ŭladu tryma je ŭ swaich rukach hienaraľ Primo de Rivera. Jaho ŭla-da dajecca ŭ znaki, jak samoj Hiŝpanii, tak i jaje kalo-nijam u Afrycy, asabliwa kalonii Morokko. Marokan-cy damahajucca niezaleŷnaści i robiac časta paŭstaŭni prociŭ hiŝpanskaj ŭłady i hiŝpanskaha wojska.

Astatnim časam niezdawaleńnie ŭ krai i zawia-rucha ŭ Morokko robiacca što-raz to hraŝniejšymi. Moŷa dajŝci da waŷnych pierawarotaŭ, a nať i karol hiŝpanski moŷa zwalić sa swajho karaleŭskaha kresła.

Z WILNI.

— **Hadaŭŝčyna ŝmierci Kudyrki.** „Vilniaus Bal-sas“ paŝwiačaje čuć nia poŭnaŝciu Nr. 19-ty 25-ci hoďdzdzi ŝmierci Kudyrki, jaki zajma je wybitnaje sta-nowiŝca ŭ litoŭskaj literatury. Kudyrka joŝć aŭtaram litoŭskaha narodnaha hymnu, da jakoha napisaŭ tekst i muzyku.

— **Padmoha litoŭcam.** „Lietuvos Kelias“ pa-wiedamlaje, što litoŭskija amerykancy padčas abcho-du hadaŭŝčyny ŭwachodu da Wilni hen. Źelihoŭskaha ŭ Chicago saŭrali 1.800 dalaraŭ dla litoŭskich dziaćiej u Wilni. Dapaŭčalna, jak piša „Lietuvos Kelias“, što achwiary amerykanskija dla wilenskich litoŭcaŭ buduć wynosić 10 tys. dalaraŭ.

— **Żjezd dziekanaŭ prawasłaŭnaha duchawienstwa** ŭ Wilni zakončyŭ abrazy, prabieh jakich nie adbyŭsia biaz šumu. Staronniki nowaha i staroha stylu ŭ prawasł. cerkwi zmahalisia silna, pryčym nie abyšlosia biez napadaŭ na ŭładyku Antonija za ŭwiadzieŭnie polskaje mowy ŭ prawasłaŭnuju sėminariju, chacia-ż faktyčna apošniaje stałasja za časaŭ urada- wańnia archimandryty Filipa.

— **Wilenskija ceny.** Żyta 25-20 hr. za kilo, awios 22-18, hrečka 21-17, jačmień 23-19, muka pytlawanaja 43-35, pšonnaja 72-50, chleb pytlawany 50-45, razowy 30-27 hr. Cukier u kuskoch 1 zł. 50 hr. - 1 zł. 40 hr., sol biełaja 30-25 hr., syr karowi 2 zł. - 1 zł. 50 hr., jajki za štuku 20-15 hr. małaka litr 70-40 hr., masła niesalaŭnaje 6 zł. 50 hr. - 5 zł., salaŭnaje 5 zł. 50 hr. - 4 zł. 50 hr., salaŭnina krajowaja 3 zł. - 2 zł. 55 hr., baranina i wałowaje miasa pa 1 zł. 40 hr. - 1 zł. 10 hr., šwinina 1 zł. 80 hr. - 1 zł. 20 hr. za kilo.

USIAČYNA.

ŻART.

Pryjšoŭ adzin maładzik da ksiandza i prosić razvodu.

Ksiondz kaža, što da razvodu treba waźnaj pryčyny.

— A jakža-ż, jość pryčyna! — kaža dziaciuk.

— Jakaja-ż u ciabie moža być pryčyna? to-ż ty tolki dwa tydni jak aźaniŭsia?

— Jość pryčyna, — ćwiardzić toj.

— Nu dyk jakaja, mo' jana niepaslušnaja?

— Nie.

— Mo' chworaja?

— Nie, kudy tam!

— Mo' z kim druhim źwiazalaŭsia?

— Nie, mianie adnaho pilnujecca.

— Nu dyk što? każy, bo ciarpliwašci nie staje.

— A widziš, probašć, jana pryniasła ŭ pasahu takuju karotkuju koŭdru, što ŭ mianie nočcu zaŭsio- dy nohi aź pa kaleni hołyja i ad taho kataru daŭtaŭ...

PRYKAZKI.

1. Mała chleba — na hod chleba, mnoha chle- ba — na hod chleba.

2. Za karalóm Sasam jeli chleb z miasam, a jak nastaŭ Paniatoŭski, staŭ chleb nie takoŭski.

ZAHAĐKI.

1. Idu malusia, — „arłoŭ“ bajusia, ahlanusia nazad, — ślady maje znać.

2. Biaz ruk, biaz noh, biaz čerawa, — ŭźlezie na dzierawa.

RAZHADKI Z Nr. 34.

1. Wienik. 2. Harščok na ahni.

Naša Pošta.

W. M. i F. Z.: Ad Was 4 zł. na „Krynicu“ my atrymali. Tak doŭha nia było ab hetym uspomniena ŭ našaj hazecie praz pamyłku. Duża Wam dziakujem za pamiać ab nas. — **Fr. Alachnowiću, J. Jarmakowiču i Ant. Maraču:** Prošbu Wašu spaŭniajem. Čytajcie sami „Krynicu“ i druhim dawajcie. — **Adam-čuckamu:** Za adrasy i za 1 zł. dziakujem. — **W. Hryboŭskamu:** „Krynica“ drukujecca tolki literami łacinskimi, dyk ci Wam pasyłać jaje? — **Fr. Jar- kowiec:** „Krynicu“ pasyłajem. U Wilni (Wileńska 12) wychodzić biełaruskaja hazeta (ruskimi litarami) „Sialanskaja Praŭda“. — **S. Mazaleŭskamu:** 1 zł. 60 hr. atrymali. Hazetu pasyłajem akuratna. — **J. Narušu i A. Jaremiču:** 1 zł. 20 hr. atrymali. „Krynicu“ wy- syłajem. — **Kunickamu i Piotrouskamu:** 1 zł. 50 hr. atrymali. — **P. Serhun:** 1 zł. 50 hr. atrymali. — **Ant. Rydzika:** 2 zł. 50 hr. atrymali. — **St. Łubnieŭ- skamu i J. Zimnickamu:** Ad Was pa 3 zł. atrymali. — **P. Dulincu, Ryhoru Łaziuku i Z. Krepawickaj:** Ad usich Was na „Krynicu“ pa 2 zł. atrymali. — **A. Ananiču:** Nikatoryja Wašy pisulki da duku padoj- duć, ale na heta treba krychu čakać, bo jość bołš špiešnyja karespandencyi. Majuły časinu pišycie da nas! — **M. Chawanskamu:** Ad Was 60 hr. atrymali. Hazetu pasyłajem. — **W. Astapowiču:** Prošbu spaŭ- niajem. — **R. Koško:** Waš nowy adras niajasny. Pi- šycie wyraźniej. — **St. Alšeŭskamu:** Za adrasy i za wiestki dziakujem.

Centralnaja Biełarus. Školnaja Rada

hetym zaklikaje ŭsich siabraŭ T-wa Biełaruskaj Škoły ŭ Wilni na ahulny schod 30-ha hetaha listapada a 2-oj hadzinie pa paŭd. u pamieškaŭni C. B. Š. Rady (Wilnia, Wilenskaja 12, pam. 6). Kali na aźnačany čas nia pry- budzie ŭstanoŭlenaha liku siabroŭ, ahulny schod ad- budziecca 14-ha śnieźnia hetaha-ż hodu a tej samaj hadz. u pamieškaŭni Školnaj Rady, biez uwahi na lik prybyŭšych siabroŭ. Paradak spraŭ: 1) Sprawazdača za minuŭšy hod, 2) Dawybary siabroŭ Školnaj Rady i 3) Biahučyja sprawy.

Centr. Biełaruskaja
Školnaja Rada.

Chaj żywie biełaruskaja mowa!